

Centraal Planbureau

Prinsjesdaglezing

Casper van Ewijk

CPB

Universiteit van Amsterdam

Landgoed Voorlinden,
Wassenaar

19 september 2012

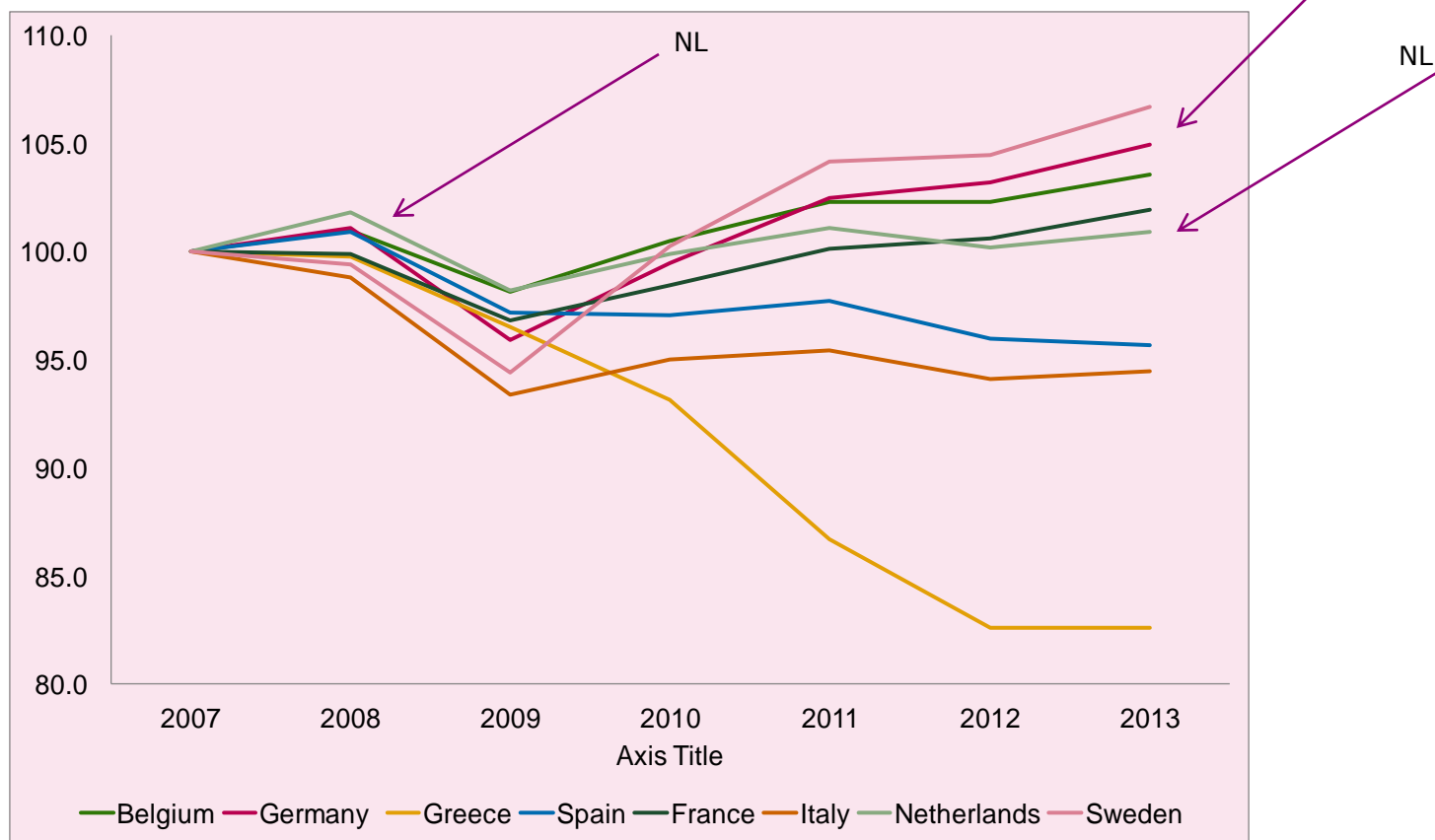

Economisch beeld: constant (somber) beeld sinds juni

				2012	2013
BBP groei (%)				-1/2 (was -3/4)	3/4
EMU saldo (%bbp)				-3.7 (was -3.8)	-2.7 (was -2.9)
Werkloosheid %				5 1/4	5 3/4 (was 6)
Koopkracht %				- 1 3/4 (was -2)	- 3/4

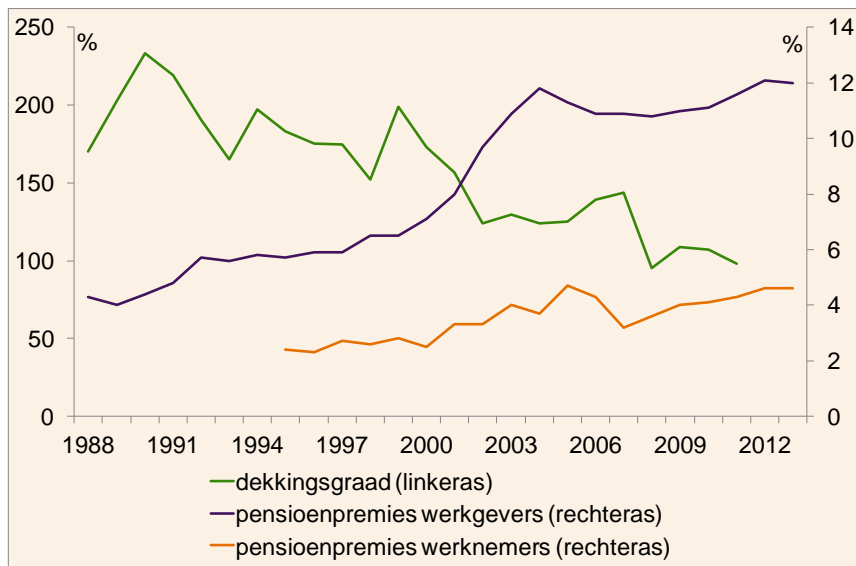
Groei in Nederland blijft achter

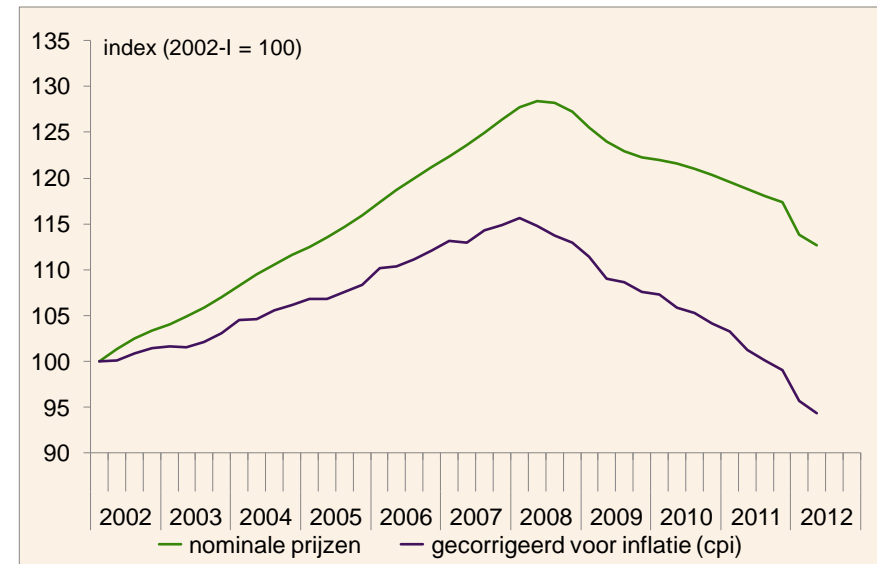

Onzekerheid over pensioenen, huizenmarkt, koopkracht (zorgkosten)

dalende dekkinggraad pensioenen

dalende huizenprijzen

Middellange termijn: Uitgangssituatie voor nieuwe kabinet (na lente-akkoord)

	EMU-saldo	Houdbaarheids- saldo	
Basispad KiK	verwacht niveau in % bbp in eindjaar		
2011-2015	-2,9	-4,5	
2013-2017	-2,6	-1,1	

Lente akkoord : ombuiging 9 a 10 mld

- Lasten verzwaringen
 - BTW 2013 + 2% (4 mld)
 - vergroening
- Verhoging AOW leeftijd
 - 1 mnd in 2013
 - 1 jaar in 2019
- Loonstop ambtenaren (1,7 mld)
- Zorg (1,4 mld)
 - eigen betalingen van 235 naar 350 (0,8 mld)
- Woningmarkt
 - Hypotheek binnen 30 jr aflossen

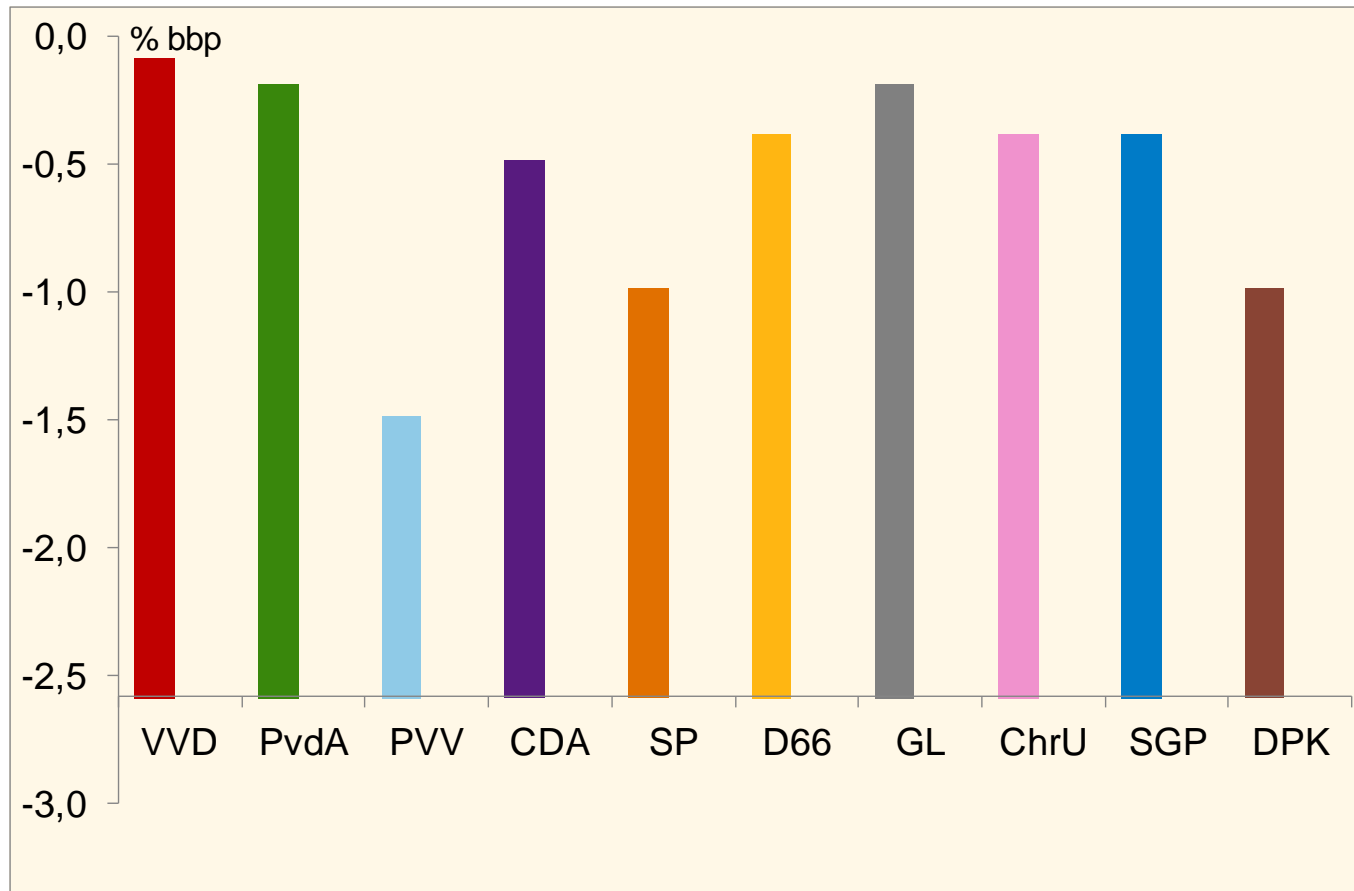
Opgave voor komende periode

- sluiting structureel tekort 2017: 16 mld
- sluiting feitelijk tekort 2017: 28 mld
- sluiting houdbaarheidstekort: 7 mld

Studiegroep begrotingsruimte: 16 mld

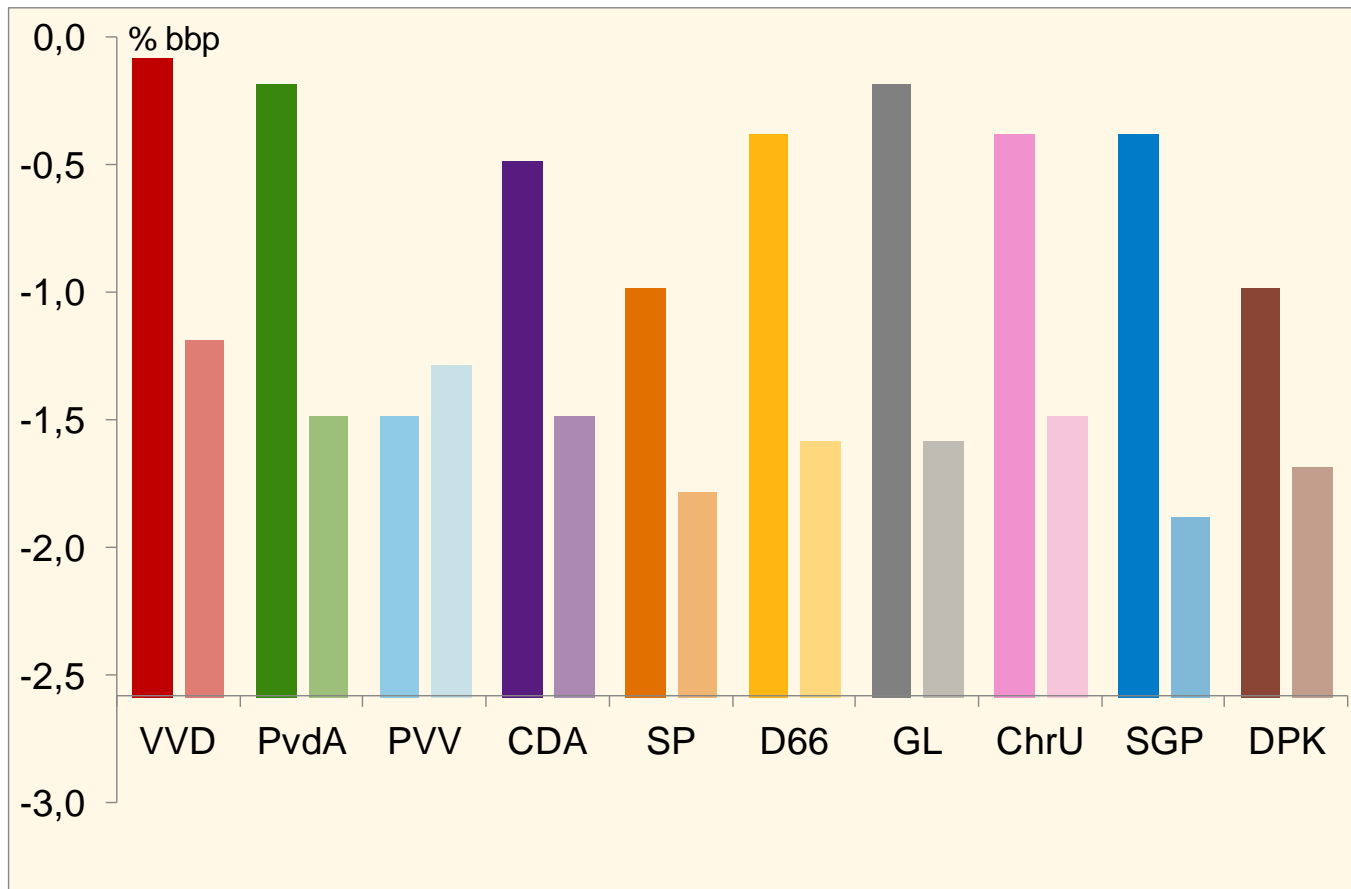

EMU saldo 2017 zonder uitverdieneffecten

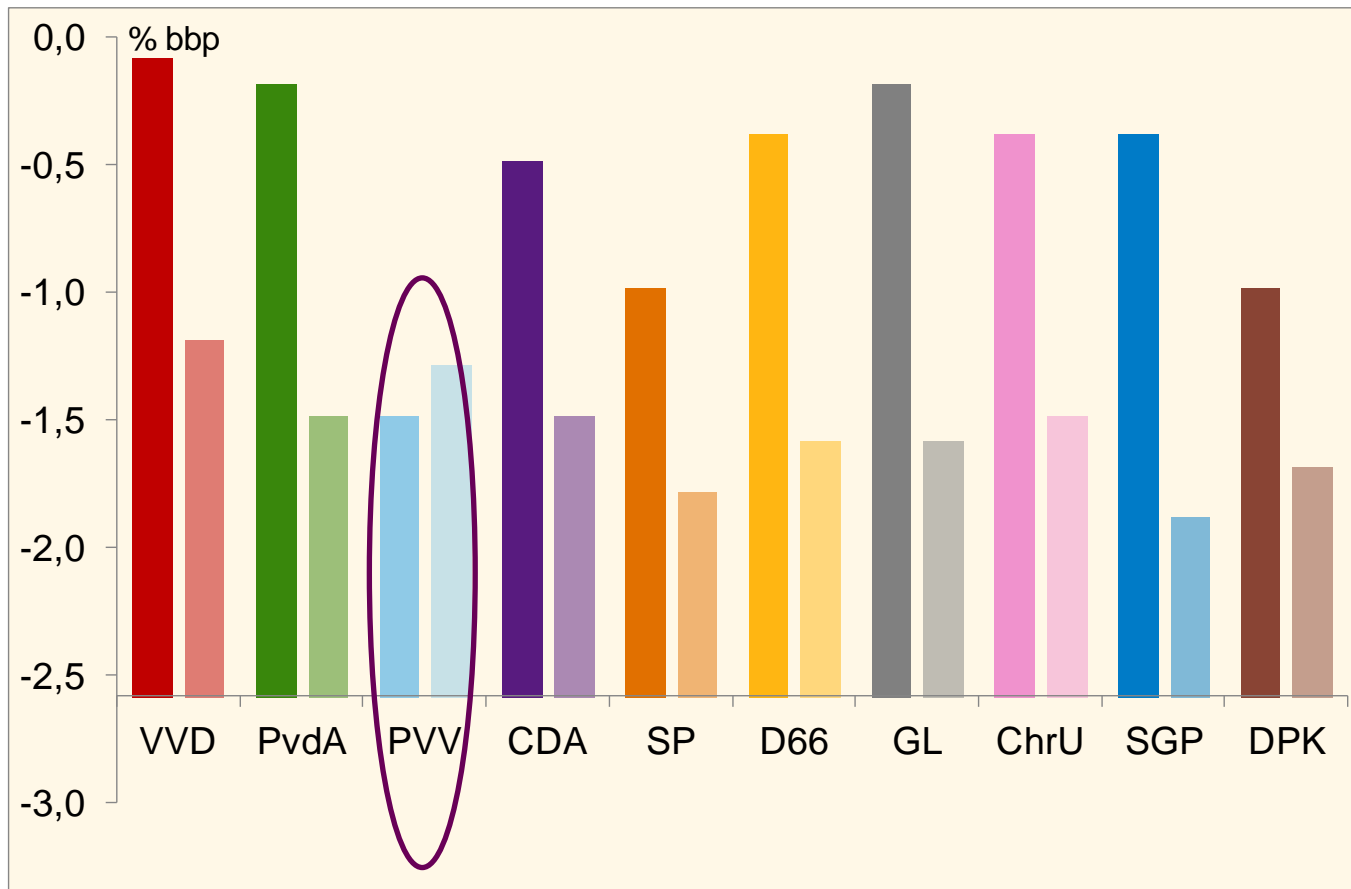

EMU saldo 2017 zonder (links) en met uitverdieneffecten (rechts)

EMU saldo 2017 zonder (links) en met uitverdieneffecten (rechts)

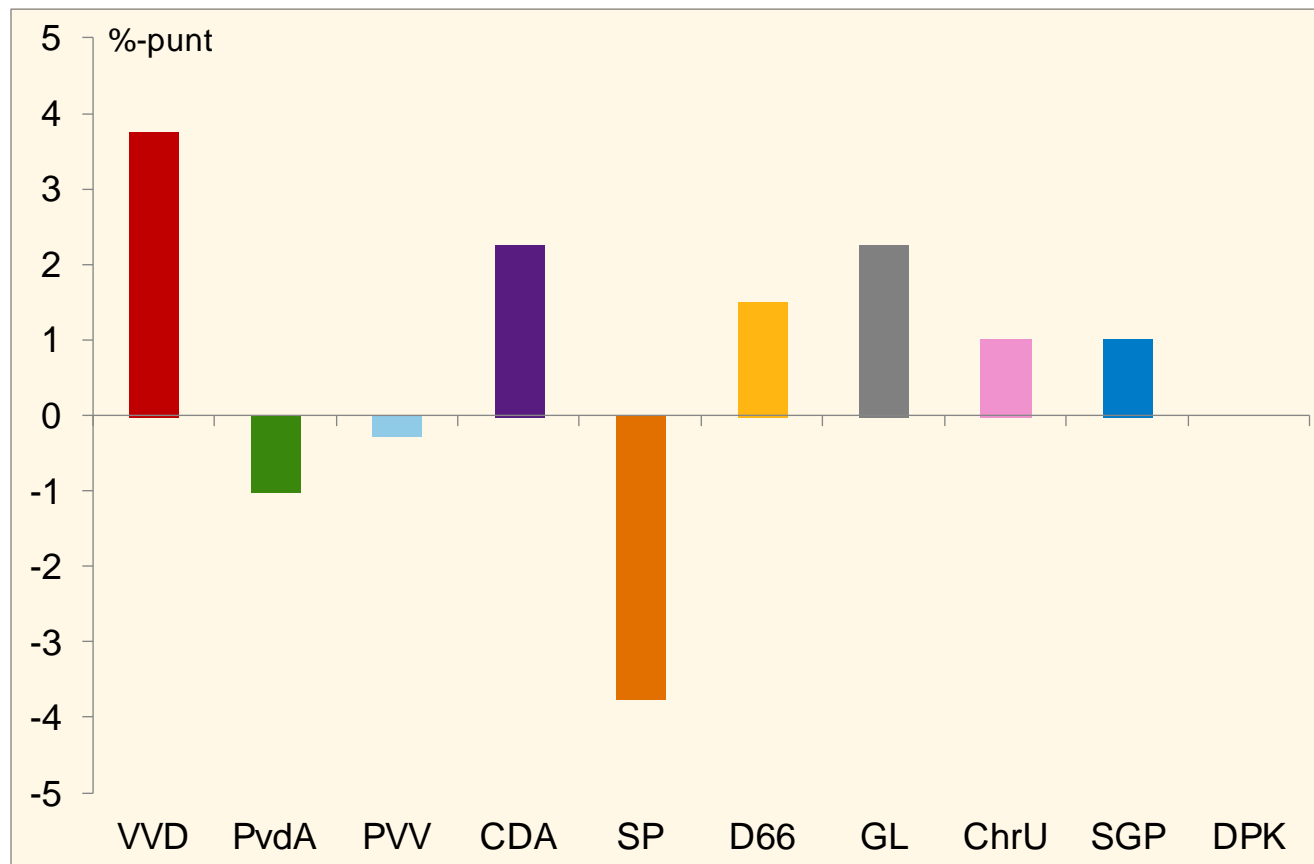

herverdeling, sociale zekerheid en arbeidsmarkt: de klassieke tegenstellingen

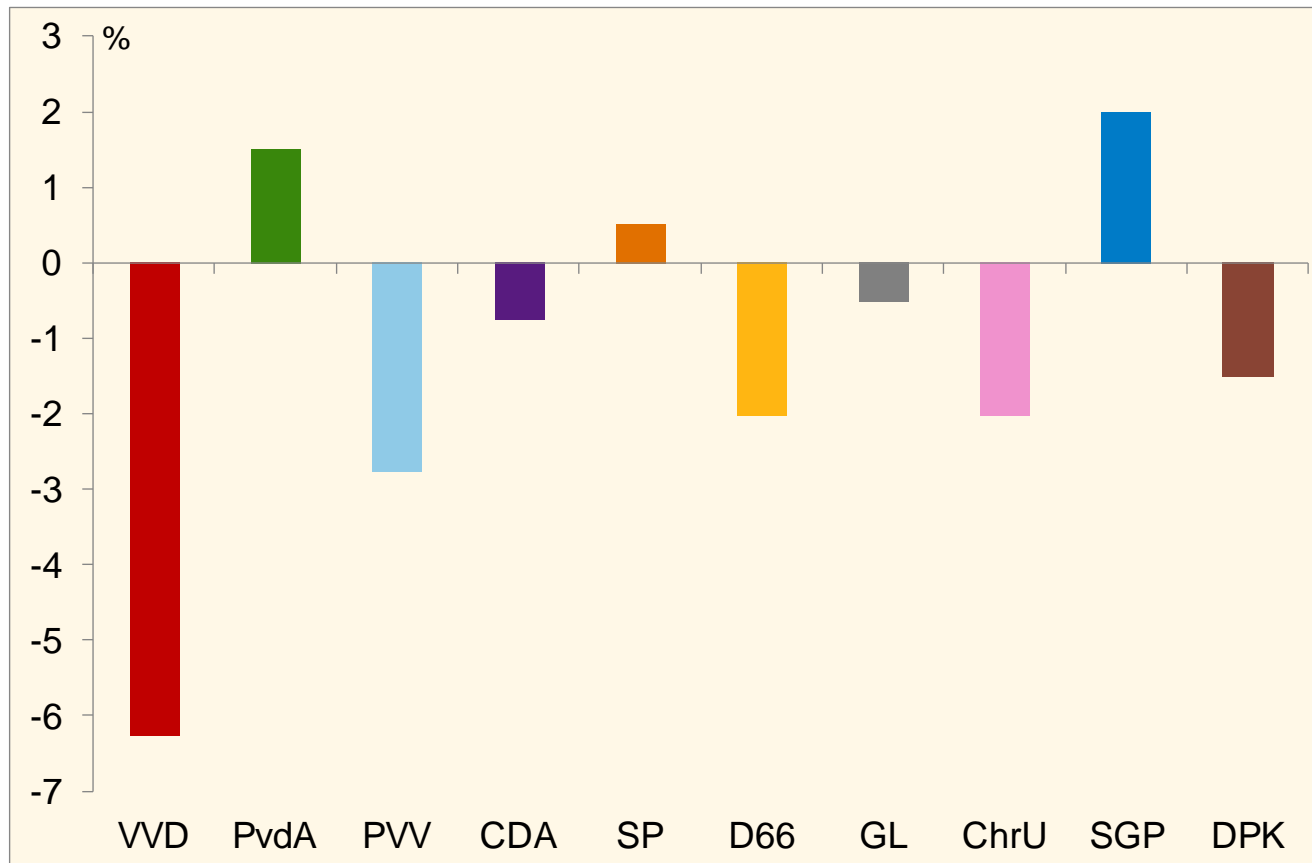

Werkgelegenheid structureel (2040)

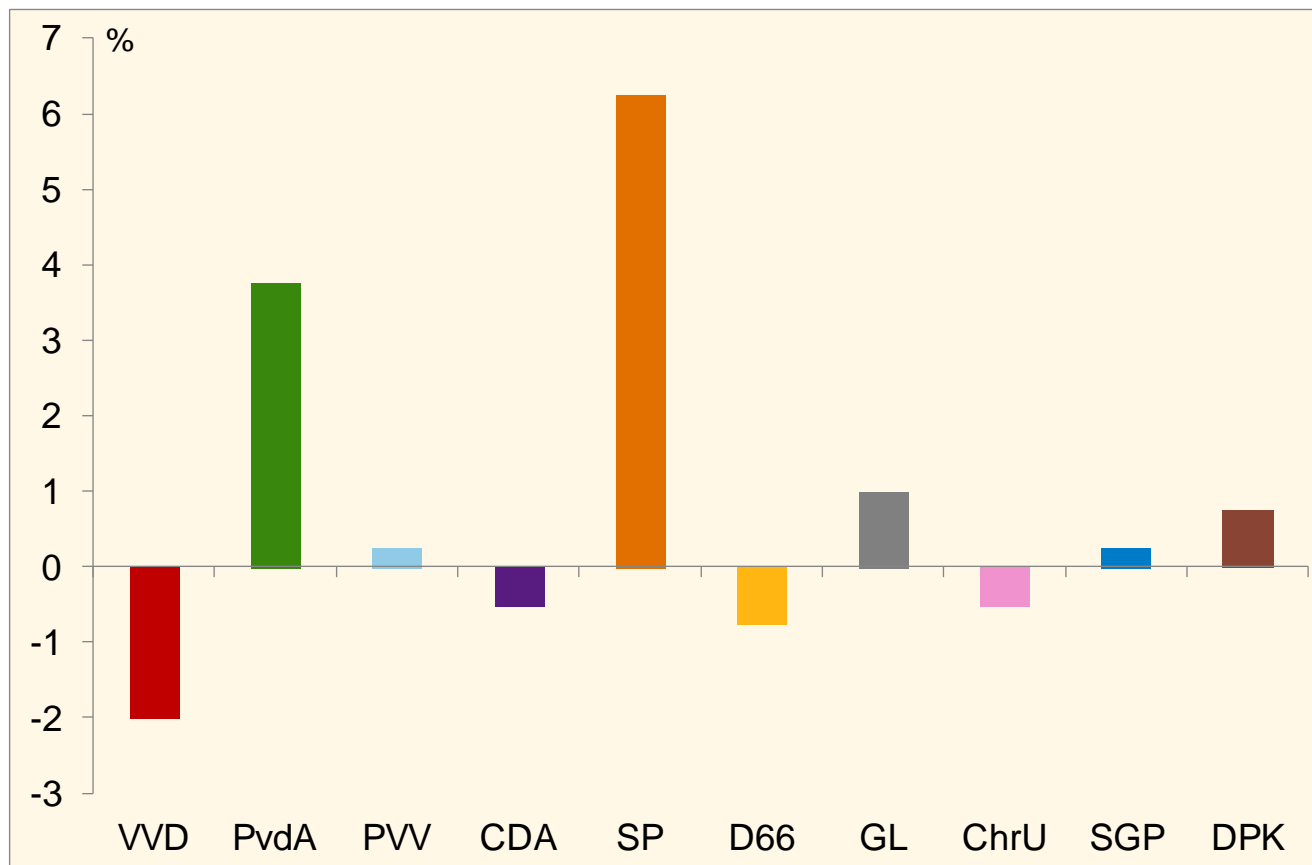

Koopkracht: uitkering versus werkenden

Koopkracht: lage versus hoge inkomens (2013-2017)

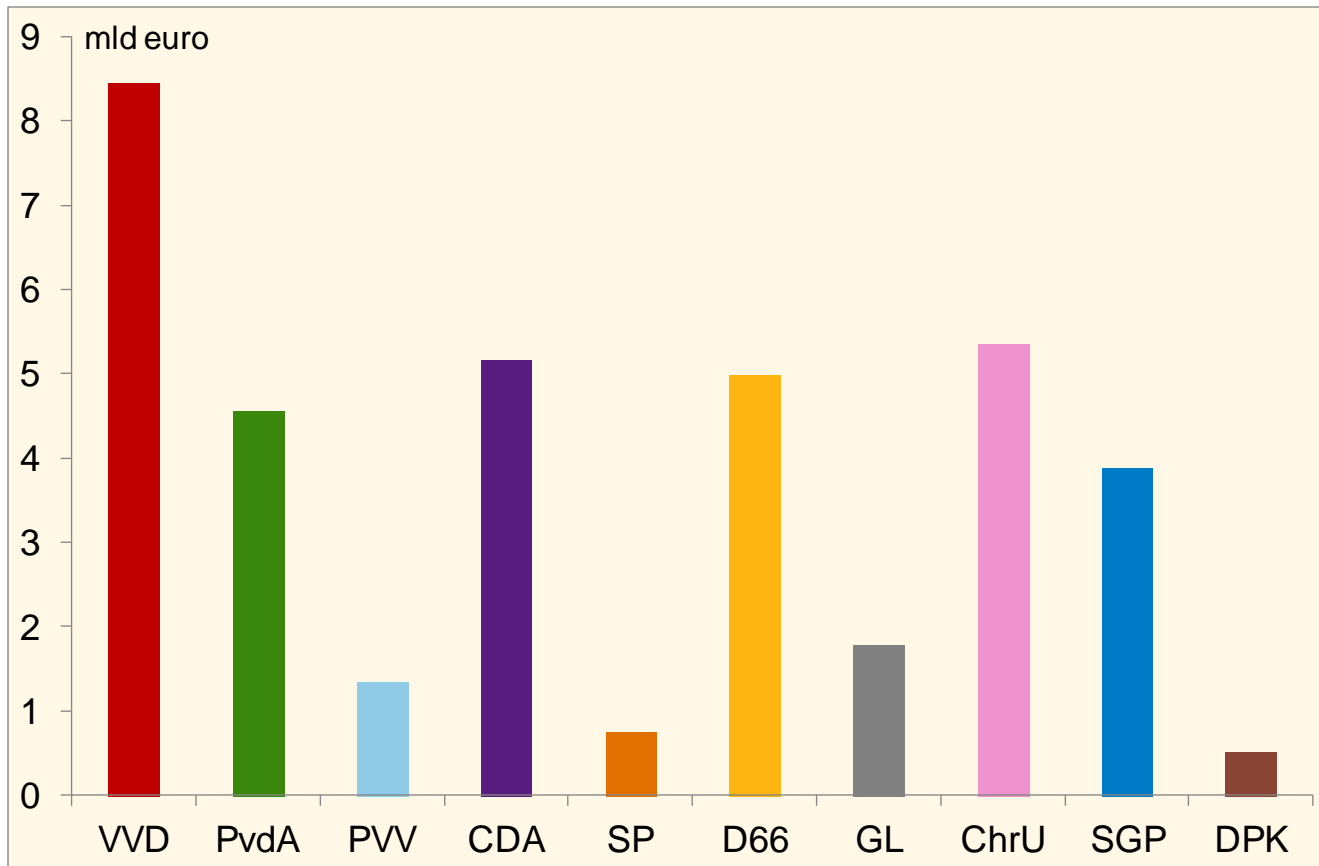

De drie knelpunten

- Zorg
 - zorguitgaven groeien met 5% per jaar > bbp-groei
- Woningmarkt
 - sinds 2008 15% prijsdaling
 - verwachte aanpassing HypotheekRenteAftrek
- Pensioenen
 - verhoging AOW leeftijd
 - onzekerheid over aanvullende pensioenen

Alle partijen bezuinigen op zorg, 2017 (op totaal van 80 mld)

Marktwerking zorg, meer (+) of minder (-)

VVD	PvdA	PVV	CDA	SP	D66	GL	ChrU	SGP	DPK
+/-	--	-	+/-	--	+/-	+/-	+/-	+/-	0

Zorg :

VVD

vs

PvdA

- Totaal - 8½ mld
- eigen betaling max 250
- diverse maatregelen abwz: 4 mrd
- groei ziekenhuiszorg van 2½ % naar 2% (0,5 mld)

- Totaal - 4½ mld
- hoger eigen risico met 80
- diverse maatregelen abwz: ca 2 mld
- budgetfinanciering curatieve zorg (2 mld)

Pensioenen

- 1e pijler : AOW
 - lente akkoord:
 - verhoging AOW leeftijd
 - en koppeling aan levensverwachting
-
- VVD: naar 69 jaar in 2024
 - PvdA: 66 1/2 jaar in 2024

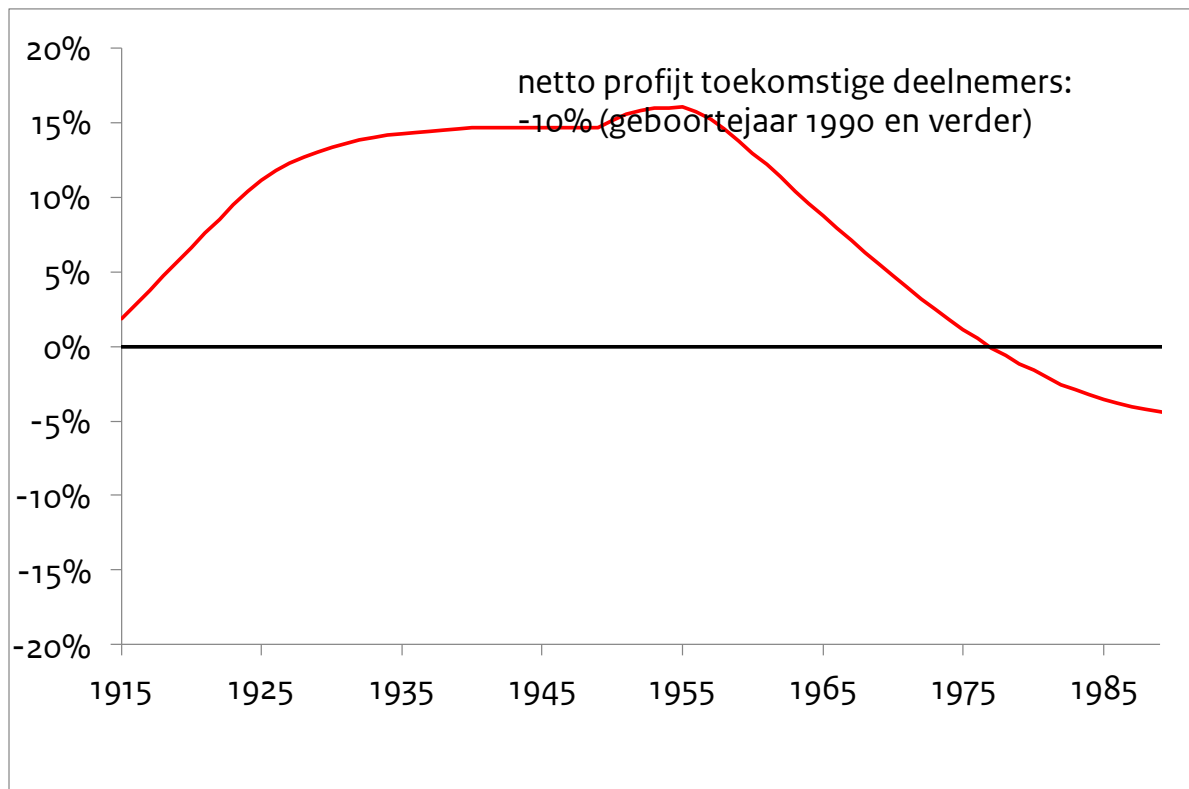

Onzekerheid in aanvullende pensioenen

- 2e pijler : aanvullende pensioenen
- lage dekkingsgraden
- dreigende 'afstempeling'
 - sommige fondsen >10%
 - gemiddeld 1%
- aanpassing rekenrente?

1% hoger disconto verhoogt dekkingsgraad met 15 punten, en voorkomt afstempelen, maar

Meer dan ombuigen alleen... Hervormingen in

Woningmarkt

- doorstroming in huur - en koopmarkt
- neem onzekerheid weg over HRA

Aanvullende pensioenen

- transparante, risicodragende pensioenen

Zorg

- beheersing van uitgaven
- efficiëntie bij vragers (eigen betalingen) en aanbieders

Een solide basis voor de toekomst